

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 2.5.2022
SWD(2022) 136 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE

SOUHRN ZPRÁVY O POSOUZENÍ DOPADŮ

Průvodní dokument k

návrhu Nařízení Evropského parlamentu a Rady

**o zeměpisných označeních Evropské unie pro víno, lihoviny a zemědělské produkty,
kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, (EU) 2017/1001 a (EU) 2019/787 a zrušuje
nařízení (EU) č. 1151/2012**

{COM(2022) 134 final} - {SEC(2022) 197 final} - {SWD(2022) 135 final}

Souhrnný přehled
Posouzení dopadu revize systému zeměpisných označení EU zemědělských produktů a potravin, vín a lihovin
A. Potřeba opatření
V čem spočívá problém a proč se jedná o problém na úrovni EU?
Ve svém pověřovacím dopise pověřila předsedkyně Komise von der Leyenová komisaře Wojciechowskiho, aby se „zabýval způsoby, jak posílit systém zeměpisných označení. Jedná se o klíčový aspekt zachování vysoké jakosti potravin a norem a zajištění toho, aby naše kulturní, gastronomické a místní dědictví zůstalo zachováno a bylo po celém světě certifikováno jako původní“. Cílem iniciativy je posílit stávající systém zeměpisných označení jako práv duševního vlastnictví v souladu s Akčním plánem pro duševní vlastnictví a účinně chránit názvy tradičních potravin. Přispívá k cílům sledovaným v rámci společné zemědělské politiky, zvláště pokud jde o zlepšení reakce zemědělství EU na společenské požadavky týkající se potravin a zdraví, a řeší tak otázky Zelené dohody pro Evropu a Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“. V roce 2020 byla provedena studie na podporu hodnocení zabývající se zeměpisnými označeními a zaručenými tradičními specialitami. V prosinci 2021 byl zveřejněn pracovní dokument útvarů Komise o hodnocení. Bylo identifikováno šest následujících problémů: u producentů: 1) <u>výzvy a nedostatky v oblasti prosazování práv spojených se zeměpisnými označeními</u>: nedostatky kontrol (zejména v navazujících fázích hodnotového řetězce) a potíže s prosazováním práv producentů mimo členský stát produkce a na internetu; 2) <u>nerovnováha v potravinovém řetězci</u>: seskupení producentů produktů se zeměpisným označením, která v rámci potravinového řetězce nemají silné postavení na to, aby si za své produkty zajišťovala spravedlivý výnos; u spotřebitelů: 3) nedostatečné zohlednění <u>aspektu přispění k udržitelnosti</u> v režimech zeměpisných označení; 4) <u>nízká informovanost a pochopení</u>, pokud jde o loga zeměpisných označení, na straně spotřebitelů, což má za následek omezenou účinnost režimů, které mají spotřebitelům poskytovat jasné informace; u regulačního rámce: 5) <u>složitá pravidla a postupy týkající se zeměpisných označení</u>: pravidla pro režimy zeměpisných označení jsou „rozptýlena“ do čtyř základních právních aktů s mírně odlišnou právní terminologií, což dále zvyšuje složitost systému; 6) <u>režim zaručených tradičních specialit (ZTS)</u> není úspěšný, za 28 let jeho existence byl zapsán nízký počet názvů. Prosazování, správa žádostí o zápis názvu, fungování seskupení producentů produktů se zeměpisným označením a poskytování informací o režimech zeměpisných označení a zaručených tradičních specialit je ztěžováno v důsledku pravidel a postupů stanovených ve čtyřech nařízeních EU pro konkrétní odvětví, která se liší historicky nebo dle specifických vlastností produktů. Výzva k udržitelnějším potravinovým systémům (srov. Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“) je vodítkem k začlenění kritérií udržitelnosti do režimů zeměpisných označení. Nedostatečně jasné vymezení seskupení producentů produktů se zeměpisným označením ve spojení s výzvou, kterou představuje sdružit producenty v aktivní organizaci, brání účinné správě jejich aktiv v podobě zeměpisných označení. Nedostatek informací a propagace byl identifikován jako hlavní příčina nízké úrovně uznávání a pochopení režimů.

Postup zápisu pro zaručené tradiční speciality je sledován složitým a náročným.

Aby mohly být výše uvedené problémy odpovídajícím způsobem vyřešeny, je nutné provést právní úpravy. Bez jakéhokoli zásahu na úrovni EU budou výše uvedené problémy přetrvávat, a u některých by došlo dokonce ke zhoršení. Režimy zeměpisných označení představují realizaci závazků Unie plynoucích z dohody WTO TRIPS (obchodní aspekty práv k duševnímu vlastnictví), jež má poskytnout právní prostředky k ochraně zeměpisných označení všech členů WTO v EU. Unie má rovněž odpovědnost za zajištění ochrany práv duševního vlastnictví podle Listiny základních práv EU. Zeměpisná označení zajišťují přidanou hodnotu produktů a zvyšují tak příjmy v zemědělsko-potravinářském odvětví. Nejvíce postiženými zúčastněnými stranami jsou producenti produktů se zeměpisným označením a seskupení producentů, spotřebitelé a rovněž vnitrostátní orgány a orgány na úrovni Unie.

Čeho by mělo být dosaženo?

Cílem iniciativy je zajistit účinnou ochranu práv duševního vlastnictví pro zeměpisná označení v EU a zvýšit využívání institutu zeměpisných označení a zaručených tradičních specialit (ZTS) v celé EU. To bylo zformulováno do šesti konkrétních cílů:

- zlepšit prosazování pravidel týkajících se zeměpisných označení s cílem lépe chránit práva duševního vlastnictví a zeměpisná označení na internetu,
- přispět k zajištění vyšší udržitelnosti potravinového systému Unie, a to řešením otázek v oblasti udržitelnosti,
- umožnit producentům a seskupením producentů lépe spravovat svá aktiva v podobě zeměpisných označení,
- zajistit správnější vnímání trhu a zvýšit informovanost spotřebitelů o režimech zeměpisných označení,
- zefektivnit a vyjasnit právní rámec za účelem zjednodušení a harmonizace postupů,
- lépe zhodnotit a zachovat tradiční produkty a výrobní postupy.

Jakou přidanou hodnotu budou mít tato opatření na úrovni EU (subsidiarita)?

Režimy zeměpisných označení poskytují ochranu nebo výhradu názvů a výrazů zajišťujících přidanou hodnotu na celém území Unie. Pokud by byly jednotlivými členskými státy chráněny samostatně, výrazy a názvy by v každém členském státě požívaly různé úrovně ochrany, nebo by dokonce nemusely požívat ochrany vůbec, což by mohlo spotřebitele uvádět v omyl, bránit obchodu uvnitř Unie a vytvářet prostor pro nerovnou hospodářskou soutěž při uvádění produktů označených názvy a výrazy zajišťujícími přidanou hodnotu na trh. Ochranu práv duševního vlastnictví napříč Unií lze účelně a účinně provádět pouze na úrovni Unie.

B. Řešení

Prostřednictvím kterých možností lze cílů dosáhnout? Je některá možnost upřednostňována? Pokud ne, proč?

První možnost – Zlepšení a podpora je zaměřena na zlepšení již existujících nástrojů a poskytnutí další podpory producentům, orgánům členských států a dalším zúčastněným stranám s důrazem na poradenství.

Druhá možnost – Lepší vymezení a posílení posílí ochranu zeměpisných označení alepší rovné podmínky pro všechny hospodářské subjekty prostřednictvím sladěných kontrolních postupů;lepší vymezení úloh seskupení producentů produktů se zeměpisným označením; upřesní právní terminologii; umožní flexibilní používání loga Unie při současném zachování stávajícího stavu u zemědělských produktů; na dobrovolném základě začlení kritéria udržitelnosti do specifikací produktů; stanoví jeden soubor procesních pravidel napříč odvětvími a svěří část procesu přezkumu žádostí agentuře. V rámci této možnosti je režim zaručených tradičních specialit zachován s vyjasněnými pravidly týkajícími se rozsahu a ochrany.

Třetí možnost – Harmonizace a modernizace zajistí úplnou harmonizaci vytvořením jediného nařízení obsahujícího jednotná pravidla pro prosazování a kontrolu a rovněž zjednodušená ustanovení týkající se ochrany a procesních pravidel. Používání předepsaného loga Unie bude povinné ve všech odvětvích. Producenti začlení kritéria udržitelnosti do specifikací produktů a současně budou poskytnuty zvláštní pokyny pro další posílení postavení seskupení producentů produktů se zeměpisným označením. Zápis zeměpisných označení bude v rukou agentury a Komise nebude zapojena. Zaručené tradiční speciality mohou být chráněny prostřednictvím stávajících nástrojů EU (např. ochranných známek).

Kromě toho budou prováděny **průřezové akce** bez ohledu na zvolenou možnost. Budou zahrnovat komunikační a informační činnosti, pokyny týkající se žádostí o zeměpisná označení a plnou digitalizaci postupu podávání žádostí.

Zdá se, že druhá možnost skýtá více výhod než ostatní, neboť získala nejvyšší hodnocení, pokud jde o porovnání nákladů a přínosů, je-li kombinována s některými opatřeními uvedenými v možnostech 1 a 3.

Jaké jsou názory jednotlivých zúčastněných stran? Kdo podporuje kterou možnost?

Druhá možnost odráží nejvíce upřednostňované typy opatření, která byla identifikována na základě konzultací zúčastněných stran, včetně konference „Posílení zeměpisných označení“, otevřené veřejné konzultace, konzultací v rámci skupin pro občanský dialog a skupin odborníků členských států pro udržitelnost a kvalitu a pro zemědělství a rozvoj venkova (včetně cílených dotazníků) a také cílených setkání s organizacemi pro zeměpisná označení.

C. Dopady upřednostňované možnosti

Jaké jsou výhody upřednostňované možnosti (je-li nějaká doporučena, jinak uveďte výhody hlavních možností)?

Vyšší efektivita vyřizování žádostí o zápis názvu povede ke zkrácení lhůt pro zápis s časovou úsporou až 36 měsíců. Jednotné normy prosazování povedou k lepší ochraně zeměpisných označení a vytvoří rovné podmínky pro všechny hospodářské subjekty na vnitřním trhu. Navrhovaná opatření usnadní společnou organizaci seskupení producentů produktů se zeměpisným označením a posílí jejich postavení při správě jejich aktiv v podobě zeměpisných označení a uvádění těchto aktiv na trh, čímž zajistí spravedlivý výnos za jejich produkci. Vedle toho se očekává pozitivní vliv na cestovní ruch a navazující zpracování. Právní předpisy týkající se zeměpisných označení budou díky právním objasněním snadněji proveditelné. Flexibilní používání loga EU pro vína a lihoviny zvýší viditelnost myšlenky EU ohledně zeměpisných označení a pomůže spotřebitelům činit informovanější rozhodnutí při nákupu. Více zeměpisných označení bude vytvářeno udržitelným způsobem, což bude mít příznivé dopady, pokud jde o ochranu biologické rozmanitosti, dobré životní podmínky zvířat, hospodaření s přírodními zdroji a krajinami a jejich přispění

ke zdravé a udržitelné stravě, za předpokladu, že většina seskupení producentů přijme v oblasti udržitelnosti komplexní a hmatatelné závazky.

Jaké jsou náklady na upřednostňovanou možnost (je-li nějaká doporučena, jinak uveďte náklady na hlavní možnosti)?

Vzhledem k tomu, že producenti budou mít prospěch z rychlejší a lepší ochrany, náklady, zejména v souvislosti s délkou postupu zápisu a potřebnými zdroji, se sníží. Dobrovolné zahrnutí kritérií udržitelnosti do specifikace produktů seskupením producentů produktů se zeměpisným označením bude znamenat dodatečné náklady na dodržování předpisů a certifikaci, které by mohly být částečně kompenzovány podpůrnými opatřeními v rámci politiky rozvoje venkova. Vzhledem k rozmanitosti produktů zapsaných jako zeměpisná označení a různému organizačnímu uspořádání seskupení producentů produktů se zeměpisným označením a různým typům kontrol, závisejících rovněž na systémech zavedených na vnitrostátní úrovni, nelze poskytnout univerzálně použitelné vyčíslení nákladů; odhad je uveden v příslušné příloze zprávy o posouzení dopadů.

Jaké budou dopady na malé a střední podniky a na konkurenceschopnost?

Vzhledem k tomu, že přibližně 90 % zeměpisných označení dosahuje hodnoty prodeje nižší než 50 milionů EUR, lze z toho dovodit, že většina producentů produktů se zeměpisným označením splňuje kritéria pro malé a střední podniky. To znamená, že se na ně vztahují všechny dopady uvedené ve zprávě o posouzení dopadů. Navrhovaná opatření posílí vyjednávací postavení producentů v rámci potravinového řetězce a zajistí, že lépe uspokojí poptávku a zlepší se tak jejich schopnost reagovat na potřeby spotřebitelů. Uznání důležitosti společné organizace seskupení producentů produktů se zeměpisným označením napříč všemi odvětvími posílí jejich postavení při správě jejich aktiv v podobě zeměpisných označení a uvádění těchto aktiv na trh. Konkrétní opatření umožňující producentům stanovit pravidla pro balení a používání jejich produktů se zeměpisným označením jako přísad nepřímo přispějí k zajištění vyšších příjmů díky nižšímu riziku podvodů.

Očekávají se významné dopady na vnitrostátní rozpočty a správní orgány?

Pokyny a harmonizovaná procesní pravidla pro zápis zeměpisných označení umožní orgánům veřejné správy zpracovávat žádosti rychleji ve prospěch veřejného rozpočtu. Vzhledem k tomu, že pravidla a postupy poskytnou větší jasnost a elektronický rejstřík a databáze zeměpisných označení GIview budou transparentnější, bude pro donucovací orgány a soudy snazší je uplatňovat.

Očekávají se jiné významné dopady?

Upřednostňovaná možnost bude mít dopady na fungování vnitřního trhu a hospodářskou soutěž, ochranu zeměpisných označení jako práva duševního vlastnictví (v souladu s dohodou WTO TRIPS a evropskou Listinou základních práv), udržitelný rozvoj a hospodářskou a sociální soudržnost. Na producenty ze zemí mimo EU bude dopad podobný jako na producenty z EU.

Proporcionalita?

Navrhovaná opatření jsou pro řešení zjištěných problémů přiměřená. Druhá možnost získala nejvyšší hodnocení, pokud jde o srovnání nákladů a přínosů pro producenty produktů se zeměpisným označením. Zatímco producenti budou mít prospěch z rychlejší a lepší ochrany, náklady, zejména v souvislosti s délkou postupu zápisu a potřebnými zdroji, se sníží, což by mohlo kompenzovat náklady spojené s investicemi do udržitelnosti.

D. Návazná opatření
Kdy bude tato politika přezkoumána?
V souladu s interinstitucionální dohodou o zdokonalení tvorby právních předpisů z roku 2016, v níž se tři orgány dohodly na soustavném zvažování používání ustanovení o přezkumu v právních předpisech a zohlednění času potřebného k provedení a shromáždění důkazů o výsledcích a dopadech, provede Komise hodnocení tohoto nařízení nejdříve po pěti letech od data použitelnosti tohoto nařízení.